

ZIE HET **VERHAAL**

DOCENT- **HANDLEIDING** **2016**

Mogelijk gaat u met uw leerlingen naar de tentoonstelling World Press Photo 16. Met het werkboekje genaamd 'Album Van:', kunnen de leerlingen in de tentoonstelling zelfstandig aan de slag. Of u nadien de vragen nakijkt is aan u, de vragen zijn zo geformuleerd dat discussie onderling tijdens het kijken naar de foto's gestimuleerd wordt. Door het maken van de vragen leren de leerlingen onder meer wat nieuws is, ontdekken ze wat fotojournalistiek is, en wat persvrijheid betekent. Ook leren ze beter kijken naar fotografie.

De les bestaat uit gewone vragen, verdiepvragen en discussievragen. De verdiepvragen zijn bedoeld voor oudere leerlingen die snel werken, en voor leerlingen die extra lang, meer dan een uur, in de tentoonstelling zijn. U kunt zelf het beste inschatten of de verdiepvragen geschikt zijn voor uw leerlingen. Laat ze wel vooraf weten of ze deze verdiepvragen moeten maken of niet. De discussievragen zijn bedoeld om hardop en in groepsvorm de vragen te beantwoorden.

In de bijlage is er een instructie te vinden hoe het boekje gepersonaliseerd kan worden. Het is optioneel, we raden het zeker aan om er mee aan de slag te gaan. Leerlingen kunnen dit doen door hun favoriete foto uit te knippen en op de voorkant te plakken. Ook wordt uitgelegd hoe je de uitgeprinte blaadjes tot een boekje kunt vouwen. Op de pagina www.worldpressphoto.org/seethestory is hier ook meer informatie over te vinden.

De vragen zijn genummerd. Heeft u weinig tijd in de tentoonstelling, dan kunt u uw leerlingen meegeven welke vragen ze wel en niet moeten maken.

Om u te ondersteunen bij een mogelijke voor- en/of nabespreking, en bij het beantwoorden van vragen tijdens het bezoek aan de tentoonstelling zelf, vindt u hieronder meer informatie over persfotografie, nieuws, de World Press Photo of the Year, en de organisatie World Press Photo.

WAT IS NIEUWS?

Nieuws gaat om een gebeurtenis of situatie die aan een aantal van deze kenmerken voldoet:

- ☞ Het wijkt af van de normale situatie.
- ☞ Het is nog niet of nauwelijks bekend.
- ☞ Het is belangrijk voor de lezer of kijker.
- ☞ Het voelt voor de lezer/kijker alsof het dichtbij gebeurd is.
- ☞ Het gaat over een actueel thema.
- ☞ Het heeft grote gevolgen.
- ☞ Het brengt emotie en spanning teweeg bij de lezer/kijker.
- ☞ Het heeft betrekking op bekende mensen.

In de les voor de leerlingen in de definitie van ‘nieuws’ versimpeld.
In de les staat: Persfoto's zijn anders dan reclamefoto's of kunstfoto's.
Op persfoto's staat nieuws. Drie kenmerken zijn daarbij belangrijk:

- ☞ Nieuws is iets wat bijna niemand nog weet, net is gebeurd of iets wat nog gaande is. Dat er net duizend vluchtelingen de grens zijn overgestoken, of dat de aarde nog steeds opwarmt.
- ☞ Nieuws is iets wat voor veel mensen grote gevolgen heeft. Dat er een grote overstroming is in een dichtbevolkt gebied. Of dat er een oorlog is uitgebroken.

☞ De waarde van nieuws is iets persoonlijks en hangt af van jouw relatie tot een gebeurtenis. Dat kan te maken hebben met het land waarin je woont en de interesses die je hebt. Een overstroming is groot nieuws in het land waar het plaatsvindt, maar voor landen aan de andere kant van de wereld is die overstroming waarschijnlijk niet belangrijk.

Een beknopte omschrijving van ‘nieuws’ is lastig te geven. Wat voor de een nieuws is, is voor de ander helemaal niet belangrijk. Het nieuws van de dag in Buenos Aires is misschien geen nieuws in Peking. Omdat er in de wereld voortdurend zoveel gebeurt, kunnen de media onmogelijk alles naar buiten brengen. Daarom hanteren redacties en persbureaus bovengenoemde richtlijnen om een snelle selectie in het nieuws te kunnen maken. Een bericht wordt bijvoorbeeld eerder als nieuws bestempeld als het een spannende of totaal nieuwe gebeurtenis betreft, of over belangrijke of beroemde mensen gaat. Soms zijn die richtlijnen voor nieuws zelfs heel specifiek. Een brand haalt het bij sommige media bijvoorbeeld alleen als er een schade van minstens een miljoen dollar is en verkeersongelukken pas als er doden bij vallen of minstens een x-aantal gewonden.

De lezer zelf, en dus het medium, is ook een belangrijke factor bij het bepalen van wat nieuws is. Het Financiële Dagblad heeft lezers die bovenmatig geïnteresseerd zijn in economie, en zal daardoor gebeurtenissen in de financiële sector en het bedrijfsleven belangrijker achten dan andere gebeurtenissen. Een website over dierenwelzijn opent juist met het ingestorte dak van de kippenboerderij.

WAT IS PERSFOTOGRAFIE?

Persfoto's zijn foto's die worden gemaakt door fotojournalisten, volgens de journalistieke codes. De fotograaf registreert slechts, en mag wat zich voor zijn camera afspeelt niet regisseren of manipuleren. Een persfoto moet de werkelijkheid laten zien. Ook mag hij de foto na het maken slechts beperkt bewerken. Regel is: de inhoud van de foto mag niet wezenlijk veranderd worden door (digitale) bewerking achteraf; je mag dus nooit

elementen toevoegen of wegsnijden. Toch is de grens soms dun. Spelen met het contrast in de foto of de kleuren wat bijwerken, is gemeengoed. Maar de achtergrond zo donker maken dat die wegvalt, dat gaat velen te ver. Persfotografie onderscheidt zich onder meer van kunst- en reclamefotografie door die registratie van de werkelijkheid. Er zijn wel uitzonderingen, bijvoorbeeld het portret. Bij het maken van een portret mag de fotograaf wel ingrijpen op de situatie en de geportretteerde neerzetten zoals hij of zij wil.

Een persfoto deelt de toestand van de wereld met de kijker, maakt de kijker deelgenoot van de gebeurtenis. De motivatie van veel persfotografen die werken in moeilijke omstandigheden, bijvoorbeeld oorlogsgebieden of plekken waar hongersnoden of natuurrampen plaatsvinden, is: de wereld laten weten wat er gebeurt. Want misschien kan de wereld er dan iets aan doen.

Een persfoto laat altijd nieuws zien, of brengt een belangrijk maatschappelijke thema op een nieuwe manier onder de aandacht, zoals de serie over Orang-oetans in Sumatra. Als het niet gaat om een recente en opzienbarende gebeurtenis, dan betreft het een onderwerp of verhaal dat nog bij weinig mensen bekend is. De serie over Gris-gris worstelaars in Senegal is daar een leuk voorbeeld van.

Dan zijn er nog de persfoto's die verdieping geven op het nieuws, de achtergrondreportages. Zoals de serie de Ebola Survivors Football Club. De foto's tonen hoe de gemeenschap omgaat met de ziekte die hele dorpen ontwrichtte en al bijna weer door de wereld vergeten is.

VERANTWOORDELIJKHEID PERSFOTOGRAAF

Het is de verantwoordelijkheid van de persfotograaf om foto's te maken en te kiezen die een evenwichtige weergave zijn van het onderwerp, zoals ook een schrijvende journalist dat moet doen. Zoals een schrijvende journalist beide kanten van een conflict hoort te beschrijven, moet ook een fotojournalist laten zien dat er meerdere kanten zijn. Die verantwoordelijkheid neemt toe naarmate er minder (foto)journalisten op locatie zijn. Hij of zij is dan de enige die de wereld moet vertellen wat er gebeurt en de kijker of lezer moet erop kunnen vertrouwen dat de journalist niet partijdig is en hen volledig informeert.

Een fotojournalist moet dus steeds kritisch zijn. Probeert het regime informatie te verduisteren? Is de leider wel zo vitaal en gezond, of is hij alleen uit zijn ziekenhuisbed gekomen voor een foto? Zijn de boze demonstranten betaald door het regime? Zijn de getroffen mensen van nieuwbouw uit het straatbeeld geveegd?

Menig oorlog wordt ook gevoerd via de media. Verontwaardiging van de wereld kan helpen krachten aan je zijde te krijgen. Een demonstratie speciaal voor de camera's van nieuwsstations is zo georganiseerd. Een goede persfotograaf laat ook dat aspect zien, geeft context.

Een beeld manipuleren in de computer waardoor de betekenis van de foto verandert is ook tegen de ethische regels. De grens is soms dun, wanneer wordt een foto alleen mooier gemaakt door de achtergrond donkerder te maken, en wanneer verandert dat donker maken de inhoud? Dit jaar bekeek de jury de foto's die door waren naar de laatste ronde zeer secuur op computerbewerking. In 2015 werden door de strengere controle 20% van de foto's afgekeurd. In het afgelopen jaar 2016 was dat nog maar 1%. Het lijkt erop dat de fotografen de strengere regels respecteren en daarnaar handelen.

De ethische gedragsregels voor journalisten zijn vastgelegd in de Code van Bordeaux, opgesteld door *The International Federation of Journalists* in 1954. Dit zijn vier van de negen beginselen:

☞ Eerbied voor waarheid en voor het recht van het publiek op waarheid is de eerste plicht van de journalist.

☞ Hij zal het beroepsgeheim in acht nemen ten aanzien van de bron van in vertrouwen verkregen informatie.

☞ De journalist zal zich bewust zijn van het gevaar van door media verspreide discriminatie, en zal al het mogelijke doen om discriminatie te voorkomen (...).

☞ Hij zal als ernstige journalistieke vergrijpen beschouwen: plagiaat, laster, smaad, belediging en ongegronde beschuldigingen; het aanvaarden van steekpenningen, in welke vorm ook, (...)

SUBJECTIVITEIT

Uiteraard zijn persfoto's ook altijd subjectief. Het wereldbeeld van de fotograaf en zijn visie op de kwestie is soms terug te zien in de foto's. Zet hij wel of niet die uitgestoken helpende hand erbij op de foto? Fotografeert hij de oude man van boven, wat hem nietig maakt, of juist van onderen, wat hem krachtig doet lijken?

Fotograaf Magnus Wennman won dit jaar de derde prijs in de categorie People, Stories met zijn serie over slapende kinderen die op de vlucht zijn. Met deze serie is de term *subjectiviteit* goed uit te leggen. Uit de manier waarop hij de kinderen heeft gefotografeerd, is duidelijk af te leiden hoe hij over hen denkt. Hij benadert ze liefdevol, hij zet ze kwetsbaar en mooi op de foto. De kleuren zijn dromerig en zacht. Hij kiest voor een laag perspectief, misschien zodat de kijker zich makkelijker met het kind kan identificeren. Wennman is duidelijk niet iemand die vluchtelingen ziet als egoïstische profiteurs, als dreiging voor de Westerse samenleving. Wennman wil dat de kijker zich inleeft in de kinderen die hij fotografeert, met de visuele keuzes zet hij in op medeleven. Wennman stuurt met zijn camera dus ook het beeld en de ideeën van de kijker.

PERSVRIJHEID

Persvrijheid houdt in dat journalisten en persfotografen verslag kunnen doen van alle belangrijke gebeurtenissen zonder dat ze daarin belemmerd worden, zonder dat ze gevangen worden genomen of vermoord.

Persvrijheid is vastgelegd in artikel 19 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarin staat: *'Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging*

een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.'

Het komt regelmatig voor dat een regime of een organisatie niet wil dat er journalisten en persfotografen komen om vast te leggen wat er gebeurt. In sommige landen moeten persfotografen zich registreren als ze er naar binnen gaan. Zo kan de overheid in de gaten houden in welke zaken ze hun neus steken. Soms worden persfotografen het land weer uitgestuurd, soms worden ze gevangen gezet of ontvoerd. Reporters without Borders houdt op hun website www.rsf.org bij hoeveel journalisten er jaarlijks vermoord worden. Vorig jaar stierven er 67 journalisten in het harnas. Drieënveertig journalisten stierven onder onduidelijke omstandigheden. Nog eens 27 niet-professionele burgerjournalisten werden vermoord.



USA,
Charlie Cole

Iconische foto

Persvrijheid is goed uit te leggen met het verhaal achter bovenstaande iconische foto. In 1989 reisde fotograaf Charlie Cole naar China om verslag te doen van de studentendemonstraties voor democratische hervormingen. De demonstraties werden bloedig neergeslagen door het leger. Cole maakte de beroemde foto van een jongeman die op het plein van de Hemelse Vrede (Tiananmen) tegenover een rij tanks van het Volksbevrijdingsleger staat.

China was in die tijd een heel gesloten land. Het nieuws dat wel naar buiten kwam, was grotendeels afkomstig van de regerende communistische partij. Deze foto veranderde dat. De foto toonde de wereld de onvrede van het Chinese volk met de situatie in hun land. Cole maakte de foto vanuit een hotelkamer die uitkeek over het plein. Later stormden agenten van de Chinese geheime dienst de kamer binnen en namen Cole's filmrollen en paspoort in

beslag. Cole had het filmpje met de foto's van de jongen voor de tanks echter in een plastic kokertje in de stortbak van het toilet weten te verstoppen. Hij verstuurde het later naar het persbureau AP en het Amerikaanse tijdschrift Newsweek.

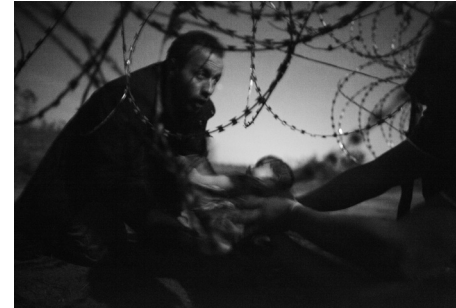
WORLD PRESS PHOTO

World Press Photo is een onafhankelijke non-profitorganisatie die in 1955 in Nederland is opgericht. Haar belangrijkste doelstelling is om internationaal het werk van professionele fotojournalisten te steunen en te bevorderen. In de loop van de jaren is World Press Photo uitgegroeid tot een onafhankelijk platform voor visuele journalistiek en de vrije uitwisseling van informatie.

Om haar doelstellingen te realiseren organiseert World Press Photo jaarlijks de grootste, meest prestigieuze fotowedstrijd voor persfotografen. Dit jaar hebben 5775 fotografen uit 128 verschillende landen 82.951 foto's ingestuurd. Ze werden beoordeeld door een onafhankelijke, internationale jury die bestond uit erkende professionals op het gebied van persfotografie.

De winnende foto's zijn bijeengebracht in deze reizende expositie, die jaarlijks op zo'n 100 locaties in 45 landen door ongeveer 3 miljoen mensen wordt bezocht. Het jaarboek waarin alle bekroonde inzendingen worden gepubliceerd, verschijnt jaarlijks in meerdere talen. Behalve het organiseren van het uitgebreide expositieprogramma houdt World Press Photo ook nauwgezet de ontwikkelingen in de fotojournalistiek bij. In de activiteiten van de organisatie spelen educatieve projecten een belangrijke rol. In landen met beperkte opleidingsmogelijkheden op het gebied van (foto) journalistiek worden seminars en workshops georganiseerd, die toegankelijk zijn voor individuele fotografen, fotoagenten en beeldredacteuren. Ook wordt jaarlijkse de Joop Swart Masterclass gehouden, die speciaal bestemd is voor getalenteerde fotografen aan het begin van hun carrière. Ze krijgen praktische instructies en professioneel advies van vooraanstaande beroepsfotografen. Sinds een aantal jaar organiseert World Press Photo naast de fotowedstrijd ook een wedstrijd voor multimediacproducties waarin verschillende journalistieke disciplines worden gecombineerd.

Op de website van World Press Photo, www.worldpressphoto.org, kunt u alle winnende verhalen in hun totaliteit vinden, met de technische informatie over de foto's, informatie over de fotografen en interviews die met enkele winnaars zijn opgenomen. Bekroonde inzendingen die zijn gewijd aan multimediacproducties, kunnen hier ook worden bekeken. Uiteraard is er ook meer te vinden over de organisatie. Het lesprogramma vindt u op www.worldpressphoto.org/seethestory.



Hope for a New Life,
Warren Richardson, Australië

De winnende foto

DE MOTIVATIE VAN DE JURY

Juryvoorzitter Francis Kohn, hoofd fotografie bij persbureau AFP, zei over de foto:

“Al vroeg in het selectieproces zagen we deze foto en wisten we: deze is belangrijk. De foto heeft zo'n kracht door zijn eenvoud, met name door de symboliek van het prikkeldraad. Volgens ons heeft deze foto bijna alles in zich om een sterke visualisatie te zijn van de situatie met de vluchtelingen in Europa. Het is een erg klassieke foto, en tegelijkertijd is het een tijdloos beeld. Het toont een situatie op een klassieke, grootse manier.”

Jurylid Vaughn Wallace, hoofd fotoredactie bij Al Jazeera America, zei:

“...je ziet hoe scherp het prikkeldraad is, en de handen die zich uitreken vanuit de duisternis. Dit is niet het einde van een reis, dit is de voltooiing van een stap van een hele lange toekomst. Dus, voor mij, moest dit de foto van het jaar zijn.”

WARREN RICHARDSON OVER ZIJN EIGEN FOTO

Richardson, geboren in 1968 in Australië, werkt als freelance fotograaf voor allerlei media. Hij maakte de winnende foto in de nacht van 28 augustus bij maanlicht, en was op dat moment al vijf dagen bezig om groepen Syrische en Afghaanse vluchtelingen vast te leggen.

“Ik verbleef al vijf dagen bij vluchtelingen op de grens tussen Hongarije en Servië. Er kwam een groep van 200 mensen aan, ze verplaatsten zich onder de bomen langs het hek. Ze stuurden de vrouwen en kinderen eerst, dan de vaders en oudere mannen. Ik denk dat ik al een uur of vijf met dit groepje was, we speelden de hele nacht kat-en-muis met de politie. Tegen de tijd dat ik deze foto nam was ik uitgeput. Het was een uur of drie in de ochtend, je kan geen flits gebruiken want de politie probeert deze mensen te vinden dus daarmee zou ik ze verraden. Ik kon alleen het maanlicht gebruiken.”

Over fotografie zegt Richardson:

“Iedere keer dat ik iemand fotografeer, leer ik iets nieuws. We zijn allemaal leraar en we zijn allemaal leerling, ongeacht hoe oud of jong we zijn.”

World Press Photo
Jacob Obrechtstraat 26
1071KM Amsterdam
The Netherlands

Telephone +31 (0) 20 676 6096
Fax +31 (0) 20 676 44 71
exhibitions@worldpressphoto.org
www.worldpressphoto.org/seethestory

Foto's

Charlie Cole
VS, Newsweek

Warren Richardson
Australië

Colofon

Samenstelling en tekst

**Liedewij Loorbach &
Volkan Duvan**

Ontwerp

**Nathanaël Reuling &
René Munneke**

Projectmanagement

Volkan Duvan

Advies

**Joyce Lagerweij &
Eefje Ludwig**

Mede tot stand gekomen
met steun van:



© 2016 World Press Photo.
Wijzigingen voorbehouden.